

ALLT I AMERIKA ÄR INTE LIKA STORT – MOT EN MINDRE MUSIK

Fredrik Nyberg

Musiken är som Detroit, ett totalt misstag.

Det är som George Clinton och Kraftwerk som sitter fast i en hiss.

Derrick May

Det första Karl Rossmann säger, då han i det som det tycks allt ”starkare solljuset” närmar sig frihetsgudinnan i New Yorks hamn, är: ”Så hög!”¹ Jag har aldrig varit i Detroit. Åren går. Jag läser för säkerhets skull ännu en gång om Franz Kafkas roman *Den Försvunne*. Jag läser om Karl och om Klara, om eldaren och om morbrodern som möts för att sedan skiljas. Jag har aldrig varit i Detroit; däremot har påfallande mycket av den musik som under årens lopp varit betydelsefull för mig haft sitt ursprung därifrån. Listan med namn är lång: Supremes, Marvin Gaye, Iggy Pop, Prince, White Stripes, Underground Resistance, Carl Craig, Moodymann, Norma Jean Bell, Theo Parrish och Omar S. Att Erik Beckman beskriver Kafkas stil i *Den Försvunne* som felbalanserad

1. "Allt i Amerika är inte lika stort" är en i högsta grad eklektisk text. Den har tillkommit – den har skrivits medan jag lyssnat på diverse elektronisk musik – techno, house – som på ett eller annat vis har sitt ursprung i eller omkring staden Detroit. Centrala namn har varit Moodymann, Theo Parrish, Omar S, Deepchord, Echospace, Intrusion, Three Chairs och en hel räckta andra. Jag har lyssnat och skrivit men också läst, då det under hela processen anmält sig texter som så att sägas aktualiserats av det expanderande materialet och på så vis efterhand också blivit en del av själva denna textexpansion. Den enskilt viktigaste texten torde vara Franz Kafkas roman *Den försvunne* (Bakhåll 2005), översatt och kommenterad av Hans Blomqvist och Erik Ågren. Nästan lika viktig är några av Gilles Deleuze och Félix Guattaris gemensamma arbeten. Paret's bok om Kafka, *Kafka – pour une littérature mineure* – blir naturligtvis extra angelägen. Torsten Ekboms *Den osynliga domstolen. En bok om Franz Kafka* måste också hållas fram. Till sekundärlitteraturen har även Hans Blomgrens bok om Kafkas skrivande *Den oerhörda värld jag har i mitt huvud* sållat sig. Erik Beckmans essä "Här möts Kafka och Tjechov", publicerad i boken *Fågeln som pianist* citeras också.

och disproportionell är, tänker jag mig, av betydelse. Och listan med namn blir hela tiden längre: Deepchord, Soulttek, Echospace, Intrusion. "Detroit Rock City" är öppningsspåret på en av de allra första skivor Karl Rossmann köpte. Det måste ha varit på 1970-talet.

Då man kommer till Amerika och New York för första gången får man om man heter Karl Rossmann stå i en lång kö i en jättelik sal och nervöst fingra på två gröna papperskort som man håller i ena handen, som vore de en annan hand. Karl Rossmann får sedan, när det blir hans tur, gå fram till disken och svara på ett antal frågor. "Hur länge skall du stanna i Amerika?" "Skall du arbeta under din vistelse i landet?" "Varför heter du Karl Rossmann?" "Hur många fingrar har du på din högra hand?" När Karl Rossmann väl har tagit sig igenom nålsögat och förbi alla blickar som synar hans händer, hans ögon och öron, kan han ge sig ut i den väldiga amerikanska natten. Fick han med sig sin väska och sitt paraply? Avståndet mellan New York och Detroit är 650 miles som är 104,6 mil. I en krönika i *Svenska Dagbladet* från den 23:e januari i år bekräftar Jonas Fröberg den ofta framsatta bilden av Detroit som ett postapokalyptiskt inferno. Ett svart hål. Texten, som har rubriken "Detroit tynar bort", är en ganska typisk lägesbeskrivning av hur staden Detroit framträder idag. Om Detroit har, vintern 2009, drygt 900 000 invånare. Den kalla vinden, snön, de tomma höghusen som sträcker sig upp mot himlen "som

Den försvunne framträdde efterhand och alltmer övertygande som en både tematisk som formell kommentar till mycket av musiken jag satt och lyssnade på. Huvudpersonen Karl Rossmann tycks försvinna ut i ett väldigt hav. Han, precis som romantexten, deterritorialiserar. Romanen "faller sönder för mig", skriver Kafka i ett brev till Felice Bauer. I *Kafka – pour une littérature mineure* jämför Deleuze och Guattari Kafkas språk, Pragtyskan, "med vad svarta i Amerika förmår göra med engelskan". På samma vis är den fiktiva gestalten Karl Rossmanns nya språk "påverkat av en stark deterritorialiseringskoefficient". På ett ställe i *Den försvunne* talas det om hans "lätt överdrivet tydliga engelska som var lätt att urskilja bland hundra röster". Moodymanns musik är en mindre musik i vilket "varje individuellt bekymmer omedelbart kopplas till politiken". Att skriva en mindre litteratur är att befinna sig i, att verka inne i en stor (etablerad) litteraturs hjärta och att i den positionen "skriva likt en hund som gräver sin håla, en råtta som gnager sitt hål" (översättningen av Deleuze/Guattari är gjord av Jonas (J) Magnusson och Sven-Olov Wallenstein och publicerad i *Ord&Bild* nr. 6/1997 respektive *Kris* nr. 46-47/1992). Läsandet av den i Sverige våren 2009 just

förvridna dokument av en modernitet som inte längre finns”. Fröberg skriver att: ”Mitt i centrum kan varannan skyskrapa vara igenmurad och grafittisprejad på bottenplanet, medan övervåningarnas gistna fasader har sönderslagna fönster eller plywoodskivor. Det är något lätt poetiskt över det.”

Besökte Karl Rossman, innan han blev skjuten åt sidan, någonsin Detroit?

Moodymanns (alias Kenny Dixon Jr.) musik är lika specifik som den är svåröverblickbar. Den är underjordisk. Den löper simultant i en mängd olika riktningar. Den blickar både framåt och bakåt. Den rör sig tämligen obehindrat mellan klassisk soul, house, funk, hård störig techno och djupt jazziga utflykter. Det är en musik som konsekvent skyr etiketterandet och namngivandet och just därför ständigt ges nya namn: Moody, Kdj, J.a.n., Mahogani, Pitch Black City Collection... Om Detroit har den näst högsta arbetslösheten och den allra högsta brottsligheten i hela USA. På *Forevernevermore* – Moodymanns album från 2000 – finns två av hans allra största ögonblick. ”The Set Up” är en direkt-rapport från Detroit's mest nedgångna kvarter. En i högsta grad social och politisk berättelse nästan helt utan ord. Ljuden talar. Musiken är kall, futuristisk och märkligt kantig. Ljuden talar. Det är en i högsta grad urban musik, som låter storstadens alla ljud ta plats bland de märkligt – vissa

utgivna *Svindel. Känslor* av W. G. Sebald, där en viss Doktor K har en framträdande roll, blev också, inte minst metodiskt, viktig. Sebald skriver på ett ställe: ”Den 2 augusti var en fridfull dag. Jag satt vid ett bord nära den öppna terrassdörren, hade brett ut mina papper och anteckningar omkring mig och drog förbindelselinjer mellan händelser som låg långt isär men tycktes mig höra till samma ordning.” Annat textmaterial som förekommer i essän är bland annat hämtat ur nyhetsrapporteringen rörande den i högsta grad alltjämt rådande ekonomiska- och finansiella krisen som torde ha drabbat Detroit (och Göteborg) hårdare än många andra städer, platser eller öar. Fragment ur John Ashberys dikt ”En våg” i Ragnar Strömbergs översättning är också inarbetade i texten. Vad kan man mer säga om denna essä? Den går möjligen att beskriva som konspiratorisk då den i så hög grad söker samband och överrensstämmelser – också där dylika band egentligen inte existerar. ”Allt i Amerika är inte lika stort” blir på så vis en text som med Erik Beckmans ord hittar på sina egna fel. Har den praktiken någonting med konstnärlig forskning att göra? Tack till Gunnar D Hansson för spår och tankar.

skulle nog kallade felaktigt – programmerade trummaskins-rytmerna. ”Och på denna gata flöt från morgon till kväll och ända in i nattens drömmar en ständig ström av trafik; ovanifrån såg det ut som ett oupphörligt skiftande virrvarr av förvridna människokroppar och tak på alla möjliga slags fordon, ett virrvarr som i sin tur gav upphov till ännu mer mångskiftande och kaotiskt virrvarr av ljud, damm och dofter.” Och ett par minuter in i ”The Set Up” hör vi en spöklik röst som långsamt och mycket medvetet mässar: ”The next time I hear you try to set me up I’m gonna kill your mother, your two kids and that fat ugly bitch of yours and then I’m gonna come looking for you.” Moodymann finns på riktigt. ”The Thief That Stole My Sad Days (Ya Blessin Me)” uppvisar en helt annan temperatur. Den är varm, själfull. Den inleds med en upptänd predikan och musiken som sedan tar vid rör sig bara långsamt och lätt avvaktande framåt. Rytmer etableras. Vi kommer aldrig att komma fram eller hem. ”The Thief That Stole My Sad Days (Ya Blessin Me)” är ett helt självklart stycke musik, som sin genomskinnliga karaktär till trots lyckas bibehålla ett stort och viktigt inslag av mystik. Många av Moodymanns kompositioner – ett utmärkt exempel är ”Sunday Morning”, som bland annat finns i en lång, noggrant utarbetad version på cd:n *Silentintroduction* – har en påtagligt dokumentär prägel. Världen, verkligheten med alla dess röster och motsatser tränger sig, på ett mycket konkret vis, in i musiken. ”Och visst lät det effektfullt när han öppnade fönstret och mitt i allt oväsen från gatan spelade en gammal soldatvisa från hemlandet”. Musiken öppnar sig för det andra, det annorlunda, det bipolära. Moodymanns version av housemusiken är märkligt centrumlös. Olika saker tillåts pågå samtidigt. Musiken skapar tillfällig arkipelager där de traditionella musikaliska hierarkierna upphävs eller förändras. Rummen är skeva. Melodier och rytmer byggs långsamt upp för att sedan plötsligt försvinna. Intensiteten är hela tiden föränderlig. ”Det är en modell för blivande och heterogenitet som står mot det stabila, det eviga, identiska

och konstanta.” Moodymanns musik berättar om ett land och en stad där krisen, där marknadens totala kollaps, inte är ett nytt och tillfälligt, utan ett strukturellt, genomgripande och som det tycks aldrig övergående problem. Ligger San Fransisco österut? Människor som pratar och klappar i händerna vandrar in i och ut ur ljudbilden. Bilar tutar. Barn skriker och en hel gospelkör sjunger i ett intilliggande rum. Musiken tar aldrig slut. ”Den är oavslutbar.” Den glesnar, upplöses och tystnar i omgångar. Låtstrukturen faller, mot slutet av *Forevernevermore*, samman och musiken sprids över ett mycket stort territorium. Men den tar aldrig slut. Den fortsätter.

Under vintern 2008/2009 har Moodymann (eller Moody som han nu tycks vilja kalla sig) gett ut två skivor med vardera fem spår på den egna etiketten KDJ Records, där den första – *Det.Riot 67* – är avgjort bättre än den mer mjukt jazziga *another black sunday*. Moodymann står inte stilla. Titelspåret på *Det.Riot 67* handlar om raskravallerna i Detroit sommaren 1967. Över ett förvrängt minimalistiskt komp, som i stort sätt bara består av handklapp och några märkligt vridna elektroniska ljud, redogör en myndig röst för hur upploppen tog fart och spred sig. Sedan tar ljuden slut, rösten tystnar och det tystnar också i rummet. Upploppet varade i fem dagar. 43 människor dog, 1189 skadades och över 7000 personer greps. Delar av Detroit centrum raserades och har sedan dess inte byggts upp.

Är det ”Vantage Island” som snurrar på skivspelaren? De långsamma, förskjutna, rytmerna fyller rummet som rök kan fylla ett rum. Musiken dröjer sig kvar – inte så mycket som exakta minnen av specifika förlopp – utan mer som atmosfär. Som ett pågående tillstånd. Ute är det två minusgrader och under natten har det fallit ett tunt lager snö. Det blåser kallt. Från köksfönstret ser jag rangerbangården, det väldiga posthuset och alldeles bakom posthuset den sedan länge avställda gasklockan. Nästan inga människor. Den engelska författaren Iain Sinclair sa vid ett

besök i Göteborg att Göteborg såg ut som hur han föreställde sig att Kafkas Amerika såg ut. Volvokoncernen har sedan hösten 2008 varslat omkring 6000 personer i Sverige om uppsägning. "Vantage Island" av Deepchord framfördes första gången på Detroit Electronic Music Festival och då den gavs ut på skiva kompletterades ursprungsversionen av en hel serie remixar och omarbetningar, som sammantaget, ytterligare luckrar upp och sprider musiken. Om det finns över 40 000 övergivna hus i Detroit. De olika framförandena – de olika "versionerna" – går in i varandra. De går inte att hålla isär. Deepchord formerades mot slutet av 90-talet, runt producenten Rod Modell, och har sedan dess fört en mycket aktiv men samtidigt hemlighetsfull tillvaro. Deras skivor släpps ofta i begränsade upplagor och konsertverksamheten är mycket sparsam. Deras framträdande på Detroit Electronic Music Festival 2002 beskrivs som "remarkable and rare". Deepchords kompositioner är i huvudsak långsamma, minimala och repetitiva. Musikstyckena tar oftast slut för att de faktiskt tar slut och inte för att något i dess formella struktur – i själva kompositionen – på ett självklart vis skulle signalera en slutpunkt. "Kafka har alltså ett flertal skäl att överge en text, antingen för att den avbryts, eller för att den är oavslutbar". Rod Modell arbetar samman dub och techno med diverse egenhändiga fältinspelningar och resultatet blir ett pågående ljudlandskap som länge tycks statiskt men som i själva verket hela tiden ompositionerar sig. Ett frostigt grässtrå längs motorleden vippas lätt i vinden. Modells musik tar hela tiden intryck både av jamaicansk dub och av olika typer av underjordisk techno. Namn som Lee Perry, King Tubby, Underground Resistance och Basic Channel blir betydelsefulla och bidrar sammantaget till den oroande stillhet, den märkliga undanglidande skönhet, som det finns i så mycket av denna musik. Detta paradoxala känsloläge blir kanske som allra tydligast på skivan *The Coldest Season* som han och Chicago-kollegan Steve Hitchell – under namnet DEEPchord presents

Echospace – gav ut 2007. *The Coldest Season*, som ursprungligen var en serie tolvtumssinglar som sedan samlades på en cd, är en minst sagt kylslagen historia. Musiken tycks utspela sig efter det att något avgörande – en katastrof, en försoning, en förändring – har skett. Den är en sista utandning. Det ryker ur munnarna på alla som väntar vid busshållplatsen. Det bortdöende ljudet av precis frånsagna maskiner, som Karl Rossmann hör, då han, på jakt efter sitt kvarglömda paraply, irrar runt under däck på den atlantångare som precis tagit honom från Europa till New York, påminner med all säkerhet om hur Deepchord och Echospace låter. På skivans näst sista spår – ”Winter in Seney” – sjösätts en serie klangfigurer som sedan bara långsamt får ebba ut och försvinna. 2008 tillverkades det nära en miljon färre bilar i Michigan jämfört med 1998. Varför har frihetsgudinnan ett hotfull, höjt, svärd i sin ena hand? Det finns läsningar av *Den försvunne* som menar att romanens sista parti, i vilket Karl Rossmann ansluter sig till Oklahamateatern, är en hinsides skildring och att hans död går att koppla till frihetsgudinnans höjda svärd. Karl Rossmann möts, då han stigit av tåget i Clayton där Oklahamateaterns ambulering anställningskontor har stannat till, av hundratals trumpetspelande kvinnor, som utklädda till änglar, står på var sin sockel. ”Det var ett förskräckligt oväsen, trumpeterna stämde inte med varandra, det blåstes helt oorganiserat.” Karl Rossmann får sedan veta att änglarna blåser i två timmar, sedan blir de avlösta av män, som är utklädda till djävlar. Föräldrarnas straff över Karl Rossmann var inte enbart var en landsförvisning utan också ett dödsstraff. Hur långt är det egentligen mellan Berlin och Detroit? Vad heter vattnet Karl Rossmann färdades över?

Jag läser om Karl och Therese som möts för att sedan skiljas. Theo Parrish har i olika konstellationer och under olika namn gett ut ett betydande antal skivor. ”Och han rabblade upp tjugo namn efter varandra så att de bildade ett enda ord, något som gjorde Karl totalt

förvirrad.” Under signaturen Rotating Assembly skapar han en slags orkestrerad house som påminner en hel del om vissa av Detroit-kollegan Carl Craigs projekt. Det finns i flera av Rotating Assemblys produktioner en antydd storslagenhet, som jag tycker passar Parrish ganska illa. ”Nästan alla hade för trånga stövlar trots att det var den amerikanska modellen.” Serien ”Ugly Edits” är däremot någonting helt annat. På ett tiotal vinyltolvor postproducerade Parrish ett antal gamla disko- och soullåtar. ”Ugly Edits” utgivningen måste ses som en mycket medveten vandring tillbaka ner i underjorden, till gruvan. Skivorna – de ges (naturligtvis) bara ut på vinyl – är lika exklusiva som de (exempelvis layout-mässigt) är hysterisk sparsmakade. Parrish har genomgående upprättat ett mycket aktivt förhållningssätt till en rad andra artisters musik. Hans egenartade, och ofta osanktionerade, remixar av exempelvis Jill Scott- och Sun Ra-låtar är redan smått legendariska. Han arbetar om det befintliga och skapar på så vis samtidigt något nytt. Karl Rossmann blir bara mindre och mindre. Oklahamateatern är enorm. ”Den är nästan oändligt stor.” Utöver dessa projekt ger Theo Parrish ut en strid ström av egen musik under eget namn. Det kommer hela tiden nya skivor. Hans musik – någon har kallat den ”traktorhouse – är ofta märkligt långsam, liksom feldimensionerad och svängig på ett högst motvilligt vis. ”Han spelade så långsamt att åhörarna hela tiden med spänning väntade på nästa ton, som Karl höll tillbaka och endast motvilligt släppte ifrån sig.” På vinyltolvan ”You forgot” från 2001 sjunger gästvokalisten Genevieve Marantette över ett egendomligt, nästan stillastående, monotont, komp. Eftersom Oklahamateatern är så stor blir alla människor mycket små. Låten står och slirar på stället. Det låter fantastiskt och i högsta grad ansvarsfullt. ”Dansmusiken är den enda musikform som saknar regler, så varför måste folk försöka hitta på några”, säger Theo Parrish i en intervju i musiktidningen *Sonic*. Den enda arbetsgivaren som kontinuerligt nyanställer folk i Detroit är armén. ”Att ta värvning är det enda som

återstår för många arbetslösa, särskilt ungdomar, säger armérekryteraren Mayson Sweis. Rekryteringen går strålande, men det är svårt att känna någon riktig glädje, säger hon.” I det sista kapitlet av *Den Försvunna* beger sig Karl Rossmann, efter det att han läst ett anslag i ett gathörn, till kapplöpningsbanan i Clayton för att där söka arbete på Oklahamateatern. ”Hela arrangemanget på kapplöpningsbanan i Clayton påminner om något mycket välkänt hösten 1914, inskrivningscentralerna för rekryter.” På ”You Forgot”-tolvans b-sida möter vi ytterligare ett långt, långsamt stycke musik, som bestäms av en avig, störig och i högsta grad opolerad rytmisk figur. Hur ser folk ut som dansar till det här, tänker jag. Och hur ser folk ut som dansar till ”Ebonics”, eller till den oändligt vackra, nästan stillastående houseballaden ”Summertime is Here”? När Karl Rossmann efter en mycket omfattande byråkratisk process äntligen kommit fram till rätt anställningskontor där på kapplöpningsbanan i Clayton – det för europeiska gymnasieelever – visar det sig att det inte bara var mindre ”utan även lägre än alla de andra”.

För både Moodymann och Theo Parrish tycks Marvin Gaye intagit rollen som musikalisk och ideologisk förebild. Gaye dyker också på ett mycket faktiskt vis upp i de bägges musik. Theo Parrishs ”Moment of Instant Insanity” är uppbyggd kring en sampling av Gayes magifika ”Inner City Blues”. Det materialet klipps sedan ihop med en dov house-rytm och diverse brusiga röster som på olika vis och utifrån olika perspektiv kommenterar händelserna i New York och Washington den elfte september 2001. Någon rattar in olika stationer på en transistor-radio. Resultatet blir ett stycke musik som är mycket svårt att sammanfatta. ”Moment of Instant Insanity” upphäver ett antal dikotomier. Stycket slår in en kil i konsensustänkandet. Theo Parrish är ständigt aktuell och de problemställningar hans musik så ofta aktualiserar är (tyvärr) också lika aktuella. Rasfrågan är – precis som den var för Marvin Gaye på 60- och 70-talet – hela tiden närvarande i Parrishs

och Moodymanns uttryck och konstnärliga tillvägagångssätt. Då Karl Rossmann tillslut blivit anställd av Oklahamateatern och skall uppge sitt namn tvekar han först, sedan säger han: ”Negro”

Steve Hitchells/Intrusions skiva från i vintras, som bär den i sammanhanget närmast emblematiske titeln *The Seduction of Silence* – är åtminstone jämfört med *The Coldest Season* ett mer utåtriktat verk. Rytmerne etablerar sig tidigare och blir också avsevärt tydligare. På ett par spår förekommer också vokala inslag vilket måste uppfattas som något dramatiskt inom den kontext dub-techno scenen i Detroit kan sägas utgöra. Jag anar, kanske som en självklar följd av detta, att *The Seduction of Silence* inte bär på den närmast profetiska kraft som man så här i efterhand kan tillskriva *The Coldest Season*. En förändring är antingen positiv eller negativ. *The Coldest Season* skivan gestaltade på ett mycket stillsamt vis den kollaps som ett par månader senare var ett absolut faktum. Hjulen slutade plötsligt att snurra. I en rapport från den stora bilmässan i Detroit, som gick av stapel i januari 2009, beskriver journalisten Lasse Holmström i *Sydsvenska Dagbladet* stämningen som ”mycket låg”. Demonstrerande bilarbetare har ersatt tidigare års stora shower där cowboys och ”massvis med tjurar” avlöste varandra. Motorn är avstängd. SAAB förlorar, läste jag på text-tv innan jag gick till mitt arbetsrum i morse – 200 miljoner kronor i månaden. Om man lägger handen på huven känner man fortfarande av den försvinnande värmen. Ett mycket svagt, liksom tickande ljud, går, om man verkligen lyssnar, att uppfatta.

Den kanske viktigaste kompositionen på *The Seduction of Silence* är den nästan tolv minuter långa ”Intrusion Dub” där ömsom ljusa, ömsom mörka dub-klanger kombineras med brussjok som plötsligt täcker över musikens alla små nyanser. Karl Rossmann blir påtagligt ofta ute- eller inestängd. Han förlorar orienteringen och går vilse i mörkret. Han glesnar, flyter ut och försvinner i det väldiga amerikanska landskapet.

Gör man någonting förändras någonting. Karl Rossmann är oskyldig. *The Seduction of Silence* inbjuder, tänker jag, till reflektion. Den är i sin precisa oklarhet möjlig att vara och verka i. Den ställer sin tid till lyssnarens förfogande. Jag gillar bruset. Jag gillar att blunda men jag gillar inte när jag blundar. ”Bara det mindre är stort och revolutionärt.” ”Little Angel” som är det näst sista spåret på *The Seduction of Silence* präglas av Paul St. Hillaires varma sång. En kärlekssång där det svarta – det stora allomfattande svarta hålet – bara antyds. Det är inte ofta man som lyssnare erbjuds den typen av vägledning då man lyssnar på Deepchord, Soultex, Echospace eller Intrusion. I en noga utmejslad, och märkligt utdragen, scen söker sig Karl Rossmann fram i mörkret i den gäckande herr Pollunders stora ännu inte färdigbyggda gods utanför New York. ”De har slagit upp ett par stora hål som ingen har murat igen, och därför drar det i hela huset.” Karl Rossmann anländer till herr Pollunders bostad fram mot kvällen och ”eftersom det var tänt endast i nedre delen av huset kunde man inte avgöra hur hög byggnaden var”. Det tycks som om Klara har stått och väntat vid grinden. Herr Pollunder och dennes affärskollega, Mr Green, är mycket storväxta. Det mörknar. Hur högt är egentligen huset? Och Mr Green tycks också växa ytterligare under kvällen och natten, senare, då klockan precis slagit tolv, möter Karl Rossmann Mr Green i en av husets korridorer och då har han antagit ”nästan skrattretande proportioner”. Han är så stor så Karl Rossmann frågar sig själv ”om han rentav ätit upp den gode Pollunder”. De långa korridorerna lysas upp av betjänter som vart tjugonde steg står uppsträckta med ”båda händerna i ett stadigt grepp runt det tjocka skaftet på en kandelaber”. Utanför fönstret hörs fågelsång i mörkret. Är det Rod Modells soloskiva *Incense & Black Light* från 2007 som snurrar i datorn? Om *The Coldest Season* var en skiva som utspelar sig i olika temporal och spatiala mellanrum – i ett före eller i ett efter, i en öde landsbygd, eller i en stängd, utkyld, houseklubb – så är *Incense*

☞ *Black Light* helt beroende av storstaden. Av pulsen och trafiken och neonljusen. På omslaget avtecknar sig ett japanskt stadslandskap (skivan är utgiven på det japanska bolaget Plop) men i musiken är det ändå i första hand Detroit som gör sig påmint. På *Incense ☞ Black Light* är uttrycket smutsigare, mindre renodlat, jämfört med många andra produktioner Modell varit inblandad i. Ett kallt regn faller över de rostiga stålkonstruktionerna. Rötterna från Underground Resistance, GAS och Basic Channel tydliggörs. Hur långt är det mellan Berlin och Detroit? Om man sitter länge, i mörkret, och tittar ut över en kraftigt trafikerad motorled slås man av det monotona i trafikens matande. Till slut tänker jag att det är samma bilar, samma fordon, som ständigt återkommer. Att de bara kör runt i en kort slinga. Att de inte kan ta sig ut. Att det aldrig kommer att ta slut.

På "Ultraviolet World", det sjätte spåret på *Incense ☞ Black Light*, tränger diverse fältinspelningar undan nästan hela den rytmiska strukturen och kvar blir ett stycke musik som tycks ha avpolletterat sin egen prakt. Kvar finns bara aska. Som blir allt svalare. Det är som om jag håller på att vrida ut och in på mig själv då jag skall beskriva den här musiken. Karl Rossmann går – efter det han lösgjort sig ur Klaras – strupgrepp vilse i det lite för stora huset. Betjänarna med kandelabrarna har försvunnit. Mr Greens plånbok är "monstruöst stor och tjock". Musiken är mångskiktad. Jag vet inte vad jag skall kalla den. Och medan herr Pollunder talar sig varm om den idylliska tillvaron på landet, utanför staden, tänker Karl Rossmann: "Han talar som om han vore fullständigt ovetande om detta väldiga hus, dess ändlösa korridorer, det där kapellet, de tomma rummen och detta mörker överallt". Det är mycket oroande. På skivans sista spår, "Morning Again", kan man någonstans långt borta, långt in i ljudbilden – som ett ljus i andra änden av korridoren – ana en vokal instans, men det som eventuellt uttrycks går inte, på grund av den långt drivna filtreringen, fragmentiseringen,

moduleringen att semantiskt avkoda. Vem är det, som med ett stearinljus i handen, kommer där borta? ”Allt i det här huset höll honom fången.” Och när katastrofen är ett faktum öppnar Mr Green bara en liten dörr framför sig och till sin förvåning ”stod Karl plötsligt ute i det fria”. Det är ju förövrigt mycket märkligt att Mr Green i sin ena ficka har en mössa som passar perfekt på Karl Rossmanns huvud. Hur långt är det mellan Göteborg och Detroit?

Trots att Omar S saknar Moodymanns visionära ambitioner och Theo Parrishs formbara elegans har hans grovt formulerade house uppenbara beröringspunkter med de båda äldre kollegerna. Hans uttryck är emellertid mindre elaborerat, mindre uppfostrande, men bär ofta på en mycket attraktiv grovhet. Musiken är smutsig, sandig. Den bestäms i hög grad av ett inbyggt, närmast taktilt motstånd, av en ovanligt påtaglig friktion. Musiken skaver. Den är ännu mindre. ”Karl rör sig i en segregerad utkant av det amerikanska samhället.” Omar S är low-tech på riktigt. Vinylskivans materialitet blir i denna kontext viktig. Jag läser. I essän ”Urklang”, från 1919, skriver Rainer Maria Rilke: ”Men vad skulle ske om man lurade stiftet och, då man skulle spela upp resultatet, satte ned det i ett spår som inte skapats ur den grafiska översättningen av en ton utan i ett som bestod i sig självt [...] vad skulle hända? En ton måste uppstå, en tonföljd, en musik ...”.

Flera av Omar S tolvor spelas – typiskt nog – från skivans centrum och utåt. Stiftet tecknar en rejält centrifugal rörelse. Att ”flyga genom de vedertagna åsikternas takfönster, ändra labyrintens riktning”. Hans musik tycks behöva skivnålens lite osäkra, labyrintiska, rörelse (utifrån och in eller inifrån och ut) för att riktigt fungera. Staden Detroit blir hela tiden mindre. På 1950-talet bodde det 1,8 miljoner människor där. Hans skivutgivning präglades, åtminstone initialt, av en närmast militant lågbudget-estetik. Skivorna levererades i enkla vita vinyl-skiv-innerpåsar och namn, skivnummer och eventuell titel var slarvigt skriva med

en tuschpenna på skivans etikett. Greppet är naturligtvis en markering mot en musikindustri som sedan länge tappat bort musiken, själva den konstnärliga praktiken, i sin jakt på nästa välpaketerade försäljningsframgång. Att Moodymann, Theo Parrish samt Omar S ger ut huvuddelen av sina respektive verk på egna bolag är i ljuset av detta ingen slump. Det handlar om att på ett mycket handgripligt vis ta kontrollen över produktionsmedlen. En praktik de kan sägas ha övertagit från det legendariska Detroit-technoskivbolaget Underground Resistance, som gärna framställde sin skivutgivning som ett led i en större motståndsrörelse. Följande uppmaning finner man exempelvis på konvolutet till ”Revenge of the Jaguar” av DJ Rolando, utgiven på Underground Resistance: ”WARNING! Please do not purchase this record from any super large commercial store. These stores have never support this type of music and only do so now in order to appear cool & current. If you decide to buy this record please only purchase it from a knowledgeable specialty store or a local mom & pop store or smaller businesses that have supported the music from it’s inception.” Texten löper på. Och vidare. På ”Track #8”, en komposition som dels är utgiven som ensidig vinyltolva, men också inkluderad på Omar S’ enda egenliga album, *Just ask the lonely* från 2005, möts två – sinsemellan möjligen aparta – musikaliska kretslopp, som tillsammans upprättar en helhet som är större än de små, tillsynes enkla, delarna. Omar S täcker i sin musikaliska gestaltning inte över skillnaderna. Den senaste manifestationen från Omar S är, vid sidan av en tolv utgiven på Theo Parrishs bolag Sound Signatur och en egenartat 7 tums vinylsingel som ges ut i ett antal olika färger, en remix-cd i bolaget Fabrics (nr. 45) expansiva serie. Den skivan går att uppfatta som ett försök att ta sig ut i ljuset. På frågan varför hans skivbolag heter FXHE svarar Omar S: ”I was young and I wrote down FXHE one day when I was 6 year’s old.”

Inom housemusikens och elektronikans ofta mycket konventionella,

reproducerande, tilltal utgör Moodymann/Parrish/Omar S – tillsammans med bland andra Norma Jean Bell, Rick Wade, Malik Pittman, Rick Wilhite, Andrés och Ron Trent – en specifik ”stam”, eller en ”ras”. De är i olika hög grad housemusikens ”gruvarbetare som lierar sig med nomadiska och barbariska inkräktare eller med revolterande bönder”. Deras musik utgör ”en sönderbruten sonoritet som söker undfly varje kedja som är alltför signifiant”. Och ”där de bor är stäpp eller öken. De slår sönder bilderna”. Jag har fortfarande inte varit i Detroit. Snart kommer Robert Hoods legendariska album *Minimal Nation* ut i nyutgåva. Vilka döljer sig bakom namnet Son’s of Dragon? ”De reste i två dygn. Först nu insåg Karl hur stort Amerika var.”